

საქართველოში მცირე და საშუალო ბიზნესის
ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამების ეფექტიანობა
**Effectiveness of State Programs for Supporting of Small and Medium
size Business in Georgia**

ხათუნა ხარხელაური, ასოცირებული პროფესორი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, Kh.kharkhelaury@gtu.ge
თამარი ქაჯაია, ასისტენტ პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტი

Khatuna Kharkhelaury, Associate Professor, Georgian Technical University,
Kh.kharkhelaury@gtu.ge

Tamari Kajaia, Assistant Professor, Georgian Technical University, t.kajaia@gtu.ge

Abstract

In recent years, Georgia has implemented significant economic reforms, supporting small and medium businesses, including various financing programs that are important and prioritized for business sector development. The Enterprise Georgia Agency promotes small and medium-sized businesses through various types of support mechanisms, in particular:.

Industrial Direction From 2014, industrial direction has been one of the most important components of the Produce in Georgia Program. The aim of this direction is to develop entrepreneurship in Georgia, to support entrepreneurs, to set up new enterprises and to promote the expansion or re-equipment of the existing ones. Results , supported 274; total investment value over 631 mln gel; amount of loans allocated by commercial banks 399 mln gel; to be created over 11 000 new job places.

Development Of Hospitality Industry From 2016, entrepreneurs operating in the Georgian regions can benefit from the Hospitality Industry Development Program elaborated by the Enterprise Georgia Agency. The Program offers the entrepreneurs the opportunity to develop hotel business, attract more holiday-makers, create job-places and contribute to the development of the region. Besides, the Royalty Fee joint funding program facilitates the entry of the world's top hotel brands in Georgia through franchise and management contracts. The component is implemented in all regions of Georgia, except in Batumi and Tbilisi. Results, supported 75; Total investment value over 199 mln gel; To be created over 2 000 new rooms; To be created over 2 000 new job places.

Support Of Micro & Small Business (Grant Program) From 2015, the Enterprise Georgia Agency has been implementing the micro and small entrepreneurship promotion component, which contributes to business development by providing financial assistance or consulting services. As part of financial support, the government had to allocate an amount of 5000 to 15 000 GEL to winners of the business idea competition. In 2018, however, the terms and conditions changed and a winning entrepreneur can now claim up to 20 000 GEL. Results: Projects supported 6212; Beneficiaries supported 9384; co-funding 46.9 mln gel; Total investment value 61 mln gel.

Keywords: Promotion Of Small And Medium-Sized Businesses; Support Of Micro & Small business.

შესავალი. საქართველოში შექმნილი მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების, სიღარიბისა და უმუშევრობის დაძლევის საქმეში გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს მცირე ბიზნესის განვითარებას.

სამეწარმეო სექტორი, განსაკუთრებით მცირე და საშუალო საწარმოები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ ეკონომიკის განვითარებაში და საგრძნობი წვლილი შეაქვთ მდგრადი და ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდის უზრუნველყოფაში. მცირე და საშუალო საწარმოები, დასაქმების ზრდისა და სამუშაო ადგილების შექმნის პოტენციალით, ასევე, ეკონომიკის განვითარებასა და ზრდაში შეტანილი წვლილის გათვალისწინებით, ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკის ქვაკუთხედად შეიძლება მივიჩნიოთ.

ძლიერი და კარგად განვითარებული მცირე და საშუალო მეწარმეობის სექტორი ხელს მნიშვნელოვნად

უწყობს ექსპორტს, ინოვაციებს, თანამედროვე სამეწარმეო კულტურის შექმნას და ამავე დროს, განსაკუთრებულ როლს ასრულებს ქვეყნის კეთილდღეობის დონის ამაღლებაში.

ძირითადი ტექსტი

განვითარებულ ქვეყნებში (მათ შორის ევროკავშირის ქვეყნებში), მცირე და საშუალო საწარმოებს მოქმედ საწარმოებში დიდი წილი უკავია, ქმნის სამეწარმეო სექტორის მთლიანი ბრუნვის 50%-ზე მეტს და ყოველი სამი სამუშაო ადგილიდან ორს კერძო სექტორში. ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის (OECD) ქვეყნებში, კომპანიების 99%-ზე მეტს მცირე და საშუალო საწარმოები წარმოადგენენ და საშუალოდ ქმნიან მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) 2/3-ს. განვითარებადი

და გარდამავალი ეკონომიკის ქვეყნებში, მცირე და საშუალო საწარმოები საწარმოების მთლიანი რაოდენობის 90%-ზე მეტს წარმოადგენენ, თუმცა მათი წილი მშპ-ში ზოგადად საკმაოდ დაბალია - ხშირ შემთხვევაში 20%-ზე ნაკლები ¹¹

ბოლო წლების განმავლობაში, საქართველომ მნიშვნელოვანი ეკონომიკური რეფორმები განახორციელა, მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდასაჭერად, მათ შორის შეიქმნა დაფინანსების სხვადასხვა პროგრამები, რომლებიც ერთობ მნიშვნელოვანი და პრიორიტეტულია ბიზნეს სექტორის განვითარებისათვის. ხსენებული პროგრამებიდან აღსანიშნავია: „დაიწყე ბიზნესი მერიის დახმარებით“, „იაფი სესხი“, „100 ახალი სასოფლო-სამეურნეო საწარმო“, „აწარმოე საქართველოში“.

„დაიწყე ბიზნესი მერიის დახმარებით“ დაიწყო 2006 წლიდან და დღემდე მიმდინარეობს. მოცემული პროგრამა ითვალისწინებს ბიზნეს კონსულტაციებს, ტრენინგებს, ბიზნესის დაწყებისა და არსებული ბიზნესის განვითარებისათვის საჭირო დაფინანსების მიღებაში მხარდაჭერას. ფინანსდება ისეთი პროექტები, რომლებიც ხელს უწყობენ თბილისის, შემოერთებული ტერიტორიებისა და ძველი თბილისის განვითარებას, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას, ტექნოლოგიური სიახლეების დანერგვას, ტურიზმისა და წარმოების განვითარებას.

პროგრამა „იაფი სესხი“ 2007 წლიდან დაიწყო და დღემდე წარმატებით მიმდინარეობს. რომელსაც 2008 წლიდან დაემატა ორი ქვეპროგრამა „ექსპორტის წახალისება“ და „რეგიონული ტურიზმის, სოფლის მეურნეობისა და ხალხური რეწვის განვითარების“. აღნიშნული ქვეპროგრამების მიზანს წარმოადგენს კერძო მეწარმეებისათვის შეღავათიანი საკრედიტო რესურსის ხელმისაწვდომობის გაზრდა და ამ გზით ექსპორტზე ორიენტირებული საწარმოების, რეგიონული ტურისტული ინფრასტრუქტურის, სოფლის მეურნეობისა და ხალხური რეწვის განვითარების ხელშეწყობა, ასევე ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა.

„100 ახალი სასოფლო-სამეურნეო საწარმო“ პირველად განხორციელდა 2007 წლის ივლისში და დღემდე გრძელდება. აღნიშნული

---

¹¹ წყარო: ევროკომისია 2010: დიალოგი „მცირე და საშუალო მეწარმეობის პოლიტიკაზე“ აღმოსავლეთ პარტნიორობის მრავალმხრივი ფორმატის ფარგლებში (Dialogue on «SME Policy» with regard to the multilateral framework of the Eastern Partnership)

პროგრამის მიზანია სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამუშავებისა და აგრობიზნესის განვითარება, რეგიონებში სოფლის მეურნეობის ახალი საწარმოების ამუშავების გზით სამუშაო ადგილების შექმნა, შემოსავლების ზრდა და შედეგად სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესება.

პროგრამა „აწარმოე საქართველოში“, 2014 წლის ივნისში, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრომ, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან ერთად, დაიწყო ახალი სახელმწიფო პროგრამა „აწარმოე საქართველოში“. პროგრამის მიზანია, საქართველოში სამეწარმეო კულტურის განვითარება, ახალი საწარმოების ჩამოყალიბების სტიმულირებით და არსებული საწარმოების გაფართოების ხელშეწყობით.

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ დაარსებული სამი სააგენტო - სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტო, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო და საქართველოს ინოვაციების და ტექნოლოგიების სააგენტო, ასევე არიან ჩართულები „აწარმოე საქართველოში“ პროგრამაში და შესაბამის კომპანიებს სთავაზობენ ფინანსურ დახმარებას. სსიპ აწარმოე საქართველოში პასუხისმგებელია: ბიზნესის მხარდაჭერაზე, ექსპორტის ხელშეწყობასა და საქართველოს სხვადასხვა ეკონომიკურ სექტორებში ინვესტიციების მოზიდვაზე.

პროექტის **ბიზნეს მიმართულება** ხელს უწყობს საქართველოში სამეწარმეო საქმიანობის განვითარებას - ახალი საწარმოების გახსნასა და არსებული საწარმოების გაფართოებას.

ექსპორტის მიმართულების ძირითადი მიზანია ქართული საწარმოების ექსპორტის პოტენციალის ამაღლება. ეს მიიღწევა ადრესატების კონკურენტუნარიანობის გაუმჯობესებისა და საერთაშორისო ბაზრებზე მიმართული საქონლის მოცულობის გაზრდით.

საინვესტიციო მიმართულება მოდერატორის როლს ასრულებს უცხოურ ინვესტორებსა და საქართველოს სახელმწიფოს შორის, უზრუნველყოფს განახლებულ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობასა და სახელმწიფო უწყებებთან ეფექტურ კომუნიკაციას. მიმართულება ასევე ფუნქციონირებს, როგორც უცხოური ინვესტორებისთვის ინვესტირების პროცესის დამხმარე ობიექტი.

„აწარმოე საქართველოში“ საქართველოში მეწარმეობის განვითარებისთვის საჭირო სხვადასხვა მექანიზმებს ახორციელებს. იგი მოიცავს მცირე და საშუალო ბიზნესის მხარდაჭერას - ინდუსტრიული, სასტუმრო ინდუსტრიისა და მცირე და მიკრო ბიზნესის განვითარების მიმართულებებით.

მცირე და მიკრო ბიზნესის მხარდაჭერის კომპონენტი გულისხმობს საქართველოს რეგიონებში მიკრო და მცირე მეწარმეობის ხელშეწყობას ფინანსური და ტექნიკური მხარდაჭერის გზით. აღნიშნული პროგრამა გამიზნულია როგორც ახალი ბიზნესის წამოწყებისთვის, ასევე არსებულის გაფართოება/გადაიარაღებისთვის.

მცირე და მიკრო ბიზნესის მხარდაჭერის მიმართულება ხელს უწყობს რეგიონების მოსახლეობის გააქტიურებას წამოიწყონ ან გააფართოვონ საკუთარი ბიზნესი. ფინანსური დახმარების გაწევის გზით რეგიონის მაცხოვრებლებს ეძლევათ შესაძლებლობა წამოიწყონ საკუთარი საქმე, ხოლო საკონსულტაციო კომპონენტის არსებობა უზრუნველყოფს დაინტერესებული პირების ცოდნის ამაღლებას ბიზნესის კეთების მიმართულებით. ფინანსური მხარდაჭერის ფარგლებში, მთავრიბა გამოყოფს ბიზნეს იდეის კონკურსში გამარჯვებულებისთვის 5000-დან 15 000 ლარს, თუმცა 2018 წელს, შეცვლილია პირობები და გამარჯვებული მეწარმესათვის შეიძლება 20 ათასი ლარით დაფინანსება.

2014-2018 წლის მონაცემებით, სააგენტოს "აწარმოე საქართველოში" პროგრამით, მხარდაჭერილია მცირე და მიკრო ბიზნესის 6 212 პროექტი, რომელთა ჯამური ინვესტიციის მოცულობა შეადგენს 61 მლნ ლარზე მეტს, ამასთანავე თანადაფინანსების სახით გაიცა 46.9 მლნ ლარი, სადაც ჯამში დაფინანსებულია 9,384 ბენეფიციარი.¹² აქედან, 2018 წელს მხარდაჭერილია 899 პროექტი, რომელთა ჯამური ინვესტიციის მოცულობა შეადგენს 13 მლნ ლარზე მეტს, ამასთანავე თანადაფინანსების სახით გაიცა 8 მლნ ლარი, სადაც ჯამში დაფინანსებულია 972 ბენეფიციარი

სასტუმრო ინდუსტრიის განვითარების მიმართულება 2016 წლიდან დაემატა სახელმწიფო პროგრამას „აწარმოე საქართველოში“, რომელიც თითოეულ მეწარმეს, შესაძლებლობას აძლევს განავითაროს სასტუმრო

---

¹² წყარო: 2018 Annual Report Enterprise Georgia <http://www.enterprisegeorgia.gov.ge/ka/საჯარო-ინფორმაცია/წლიური-ანგარიშები>

ბიზნესი, შექმნას ახალი სამუშაო ადგილები, მოიზიდოს მეტი დამსვენებელი და ხელი შეუწყოს რეგიონის განვითარებას.

აღნიშნული კომპონენტი, რეგიონში სასტუმრო ბიზნესის განხორციელების სურვილის მქონე მეწარმეებისათვის ხელმისაწვდომს ხდის ფინანსებსა და საკონსულტაციო მომსახურებას. გარდა ამისა, პროგრამის მეშვეობით აქტიურად ხდება საქართველოში წარმატებული საერთაშორისო ბრენდების გამოცდილების დანერგვის სტიმულირება, ე.წ „ფრენჩაიზინგის“ ხელშეკრულების თანადაფინანსების გზით.

2014-2018 წლის მონაცემებით, ამ მიმართულებით პროგრამის ფარგლებში, მხარდაჭერილია 75 პროექტი, რომელთა ჯამური ინვესტიციის მოცულობა შეადგენს 199 მლნ ლარზე მეტს, ამასთანავე შეიქმნა 2000-ზე მეტი სამუშაო ადგილი და 2000 ახალი სასტუმროს ნომერი. 2018 წელს მხარდაჭერილია 36 პროექტი, რომელთა ჯამური ინვესტიციის მოცულობა შეადგენს 90 მლნ ლარზე მეტს, ამასთანავე შეიქმნა 700-ზე მეტი სამუშაო ადგილი და 1000 ახალი სასტუმროს ნომერი.

ინდუსტრიული მიმართულება წარმოადგენს წარმოების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მიმართულებას აღნიშნულ პრგრამაში. მის მთავარ მიზანს წარმოადგენს საქართველოში მეწარმოების განვითარება, მეწარმეთა მხარდაჭერა, ახალი საწარმოების შექმნა და უკვე არსებული საწარმოების გაფართოება ან ხელხალახი აღჭურვა. 2014 წლიდან მოყოლებული, სააგენტოს "აწარმოე საქართველოში" პროგრამით, მხარდაჭერილია ამ მიმართულებით 274 პროექტი, რომელთა ჯამური ინვესტიციის მოცულობა შეადგენს 631 მლნ ლარზე მეტს, ამასთანავე კომერციული ბანკების მიერ გაცემულია სესხი 399 მლნ ლარი, შექმნილია 11 000 ახალი სამუშაო ადგილი.

აღსანიშნავია ასევე, რომ პროგრამა თავდაპირველად მოიცავდა შემდეგ სექტორებს: ელექტრო ტექნიკა, ფარმაცევტული და ქიმიური წარმოება, ქაღალდი და შეფუთვა, სამშენებლო მასალები, პლასტმასი, ლითონები, ტანსაცმელი და ტექსტილი, საკვები და სასმელი, ხის წარმოება და სხვა. სხვადასხვა ცვლილების გათვალისწინების შემდეგ, დღეის

მდგომარეობით, პროგრამა სექტორებს ყოფს სამ მთავარ კატეგორიად: 1. წარმოება; 2. კინო ინდუსტრია ¹³ ; 3. სასტუმრო ინდუსტრია.

ჯამური მონაცემები 2014 - 2018 წლებში, პროგრამით „აწარმოე საქართველოში“

მხარდაჭერილი პროექტების ოდენობა	435
დამტკიცებული სესხები (ლ)	567,691,430
მხარდაჭერილი პროექტები (მიკრო)	6,212
გაცემული გრანტები	46,922,715
მოზიდული ინვესტიცია	1,101,093,548
ახალი სამუშაო ადგილები	>27,500

პროგრამა „აწარმოე საქართველოში“ მოიცავს სამ კომპონენტს:

ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტი - რომელიც ითვალისწინებს საკრედიტო, სალიზინგო და საერთაშორისო ბრენდის გამოყენების შესაძლებლობებს. ნებადართულია როგორც კრედიტისა და ლიზინგის, ასევე ლიზინგის და საერთაშორისო ბრენდის, ან კრედიტის და საერთაშორისო ბრენდის ერთად გამოყენება და ამ მხრივ არ არსებობს არანაირი შეზღუდვა. გარკვეული კორექტირებების შეტანის შემდეგ, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტი ამჟამად მოიცავს 3 სექტორს: სასტუმროები; სოფლის მეურნეობა; წარმოება.

საკრედიტო კომპონენტი მოიცავს, სამინისტროს მიერ გათვალისწინებული ბიუჯეტის გამოყენებით, კომერციული ბანკების მიერ პროგრამის ფარგლებში ბენეფიციარისთვის გაცემულ სესხზე დარიცხული პროცენტის თანადაფინანსებას. ასევე, სააგენტოს თანამონაწილეობას, ბენეფიციარის მიერ კომერციული ბანკისგან მოთხოვნილი კრედიტის უზრუნველყოფაში.

---

¹³ 2016 წელს, აწარმოე საქართველომ ახალი პროექტი 'გადაიღე საქართველოში' წამოიწყო, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს და საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს ერთობლივი ინი-ციატივით. პროექტი მიზნად ისახავს საქართველოს კინოინდუსტრიის განვითარებას, საერთაშორისო კინემატოგრაფის-ტების მოზიდვას და საქართველოს, როგორც აღმოსავლეთ ევროპის ფილმის გადაღების დანიშნულების ადგილად ჩამოყალიბებას.

პროგრამის პირობების მიხედვით, ახალი საწარმოს გახსნის შემთხვევაში, უნდა მოხდეს წარმოების დაწყება კრედიტის გაცემიდან 24 თვის განმავლობაში, ხოლო არსებული საწარმოს შემთხვევაში - კრედიტის გაცემიდან 12 თვის განმავლობაში. სასტუმროს შემთხვევაში, თუ საქმე ეხება საერთაშორისო ბრენდის გამოყენებას, სესხის მოცულობა შეიძლება იყოს £200,000-დან £5,000,000-მდე, ხოლო ადგილობრივი ბრენდის შემთხვევაში - £200,000-დან £2,000,000-მდე. საერთაშორისო ბრენდის კომპონენტის გამოყენება მოიცავს სააგენტოს და პროგრამის ბენეფიციარის ხელშეკრულების საფუძველზე, სააგენტოს მიერ, საერთაშორისო ბრენდის გამოყენებისთვის, ბენეფიციარის მიერ გადახდილი 24 თვის გადასახადის ანაზღაურებას, ყოველწლიურად არა უმეტეს 300,000 ლარისა, სამინისტროსთვის გამოყოფილი სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგლებში ამ პროგრამის მიერ განსაზღვრულ ვადებში.

ლიზინგის კომპონენტი თავდაპირველად მოიცავდა დაბალი საპროცენტო განაკვეთების დაფინანსებას და შესაბამისად, იშვიათად გამოიყენებოდა. სააგენტოს თანადაფინანსება ლიზინგის კომპონენტზე შეადგენს წლიურ 12%-ს და ფინანსდება ხელშეკრულების ხელმოწერიდან 24 თვის განმავლობაში. ამან გამოიწვია სალიზინგო კომპონენტის პირობების შეცვლა. განახლებული პირობები ასეთია:

100,000-დან 500,000 ლარამდე თანხის მოცულობის შემთხვევაში, საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს სეზ-ის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთის დამატებული მაქსიმუმ 11%	500,000-დან 1,000,000 ლარამდე თანხის მოცულობის შემთხვევაში, საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს სეზ-ის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთის დამატებული მაქსიმუმ 10%
1,000,000-დან 5,000,000 ლარამდე თანხის მოცულობის შემთხვევაში, საპროცენტო განაკვეთი შეადგენს სეზ-ის მიერ დადგენილი რეფინანსირების განაკვეთის დამატებული მაქსიმუმ 9%	

უნდა აღინიშნოს, რომ ნაშრომი ძირითადად ეხება სწორედ ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტს, თუმცა, პროგრამის შესახებ ზოგადი ინფორმაციის მოწოდების მიზნით, ქვემოთ განხილულია პროგრამის დანარჩენი ორი კომპონენტიც.

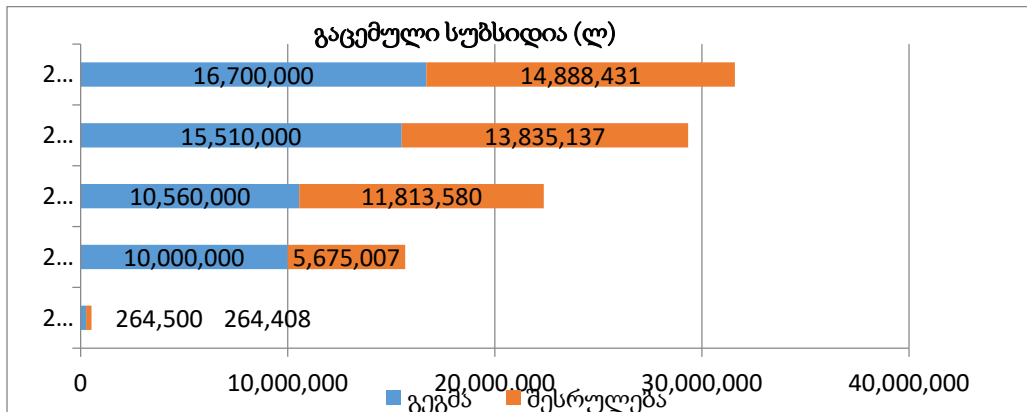
უძრავ ქონებაზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტი - თუ კომპანია ეთანხმება გარკვეულ საინვესტიციო ვალდებულებას და ინვესტიციას ახორციელებს ახალ პროგრამაში (ახალი ქარხნის გახსნა ან არსებულის გაფართოება), მას შეუძლია მოიპოვოს სახელმწიფო საკუთრებაში

არსებული უძრავი ქონება სიმბოლურ ფასად - 1 ლარად. საინვესტიციო ვალდებულება გულისხმობს, რომ საწარმოს უნდა ჰქონდეს განხორციელებული ინვესტიცია, რომელიც მინიმუმ 6-ჯერ მეტია ქონების საბაზრო ფასზე თბილისში და მინიმუმ 4-ჯერ მეტი, ვიდრე ქონების საბაზრო ფასი რეგიონებში.

ტექნიკური დახმარების კომპონენტი - გულისხმობს სხვადასხვა სახის ტექნიკურ დახმარებას, ყველა ზემოთ აღნიშნული კომპონენტისთვის.

პროგრამის ბიუჯეტი

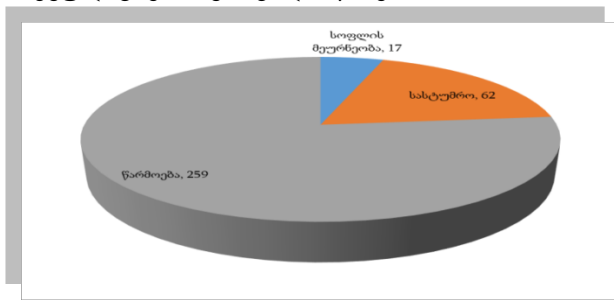
ზემოთ მოცემულ გრაფიკებზე ნათლად ჩანს პროგრამის წლიური ბიუჯეტის გეგმა და მისი შესრულება სხვადასხვა ფინანსური კომპონენტის გათვალისწინებით.¹⁴

2018 წელს გამოქვეყნდა ანგარიში „პროგრამის „აწარმოე საქართველოში“ ინდუსტრიული ნაწილის, ტექნიკური მხარდაჭერის და ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტების შედეგების შეფასება“, რომელიც მოამზადა შპს „ბიდიო“. რეპორტი განიხილავს მხოლოდ 100 ბენეფიციარს, რომელთა პროგრამაში ჩართვიდან მინიმუმ 2 წელი მაინც არის გასული და, შესაბამისად, შესაძლებელია პროგრამის ეფექტიანობის შეფასება იმის

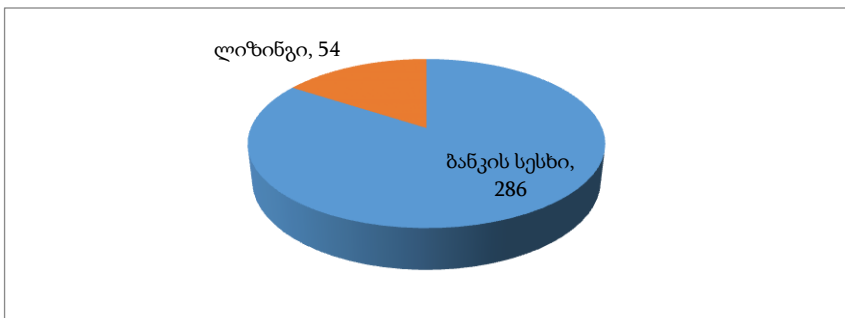
¹⁴ წყარო ბიდიო (შპს ბიდიო არის საქართველოში რეგისტრირებული შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება, რომელიც წარმოადგენს გაერთიანებულ სამეფოში რეგისტრირებული გარანტიით შეზღუდული კომპანიის - 'ბიდიო ინტერნეშნალ ლიმიტედის' წევრს და შედის ბიდიოს დამოუკიდებელი ფირმების საერთაშორისო ქსელის შემადგენლობაში.)

მიხედვით თუ როგორ მიდის მათი ბიზნესის საქმიანობის შედეგების და საქართველოს ეკონომიკაში, მათი წილის მიხედვით. ზემოხსენებული 100 ბენეფიციარი კომპანიიდან, კვლევაში მონაწილეობა 85-მა ბენეფიციარმა მიიღო, რომელთაგან 30 არის სტარტაპი და დანარჩენი 55 - არსებული საწარმოს გაფართოება.

უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა ბენეფიციარი, რომელიც აღნიშნული შეფასების ობიექტია, ხდება წარმოების კატეგორიაში. ამას გარდა, მნიშვნელოვანი ცვლილება იყო საფასურების ეროვნულ ვალუტაში წარდგენა აშშ დოლარის და ევროს ნაცვლად, 2017 წელს შემოტანილი ლარიზაციის რეგულაციების გათვალისწინებით.

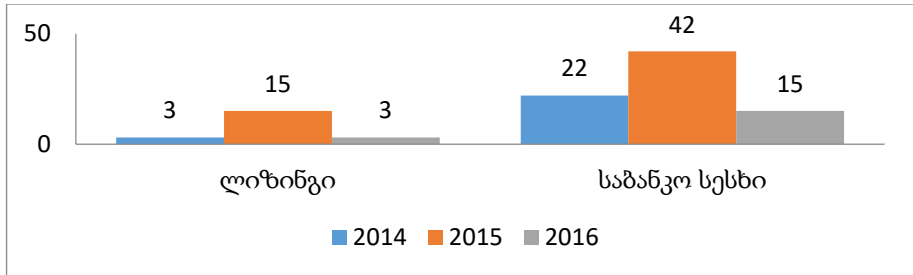

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტი, გარკვეული ცვლილებების განხორციელების შემდეგ, მოიცავს 3 ძირითად სექტორს: 1. სასტუმროს; 2. სოფლის მეურნეობის; 3. წარმოების. ამ სექტორების მიხედვით, დაფინანსების მიმღები ბიზნესების რაოდენობა 338-ს¹⁵ შეადგენს.

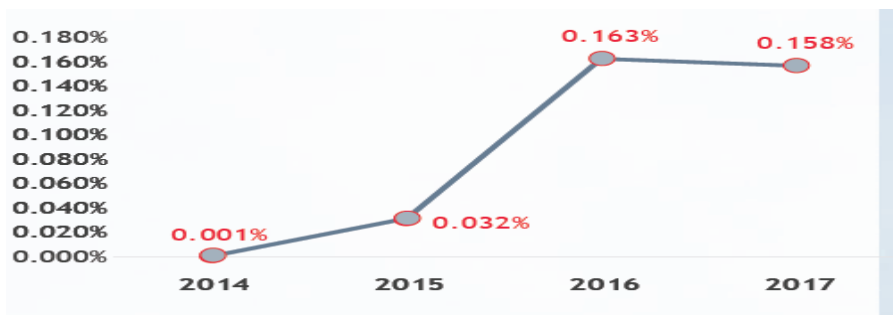
¹⁵ მონაცემები 2018 წლის ოქტომბრის მდგომარეობითაა

ამ 338 კომპანიიდან, ორმა, ფინანსური კომპონენტის ორი ნაწილი მიიღო - საბანკო სესხი და ლიზინგი, შესაბამისად, ისინი ჩათვლილია ორივე ნაწილში და ამ კომპონენტების მიხედვით, გადანაწილება დიაგრამაზეა ნაჩვენები. 338 ბენეფიციარიდან, ნახევარი სტარტაპი იყო, მეორე ნახევარმა კი დაფინანსება წარმოების გაფართოებისათვის გამოიყენა.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, პროგრამა განიხილავს 3 კომპონენტს: ლიზინგს, საბანკო სესხს და ტექნიკურ დახმარებას. 100 ბენეფიციარიდან, ტექნიკური დახმარება მხოლოდ 6 კომპანიამ მიიღო და თითოეულმა ის გამოიყენა სხვა კომპონენტთან - საბანკო სესხთან ერთად.

ბენეფიციარების მიერ შექმნილი მშპ პროგრამის ფარგლებში შექმნილი მშპ-ის წილი, ქვეყნის მთლიან მშპ-ში 2014-17 წწ¹⁶

ეროვნული ანგარიშთა სისტემის ერთ-ერთ უმინიშვნელოვანეს ეკონომიკურ მაჩვენებელს წარმოადგენს მთლიანი შიდა პროდუქტი, რომელიც გამოხატავს ქვეყნის ტერიტორიის შიგნით წარმოებული საბოლოო პროდუქტისა და მომსახურების საბაზრო ღირებულებას,

¹⁶ წყარო ბიდიო

გარკვეული პერიოდისთვის. წინამდებარე ანგარიშის მიზნებისთვის, ჩვენს მიერ შეფასდა ბენეფიციარების მიერ, პროგრამის ფარგლებში შექმნილი მშპ-ის გათვალისწინებით, რომ მხოლოდ სტარტაპი ბენეფიციარების საქმიანობის შედეგი შეიძლება ჩათვალოს უშუალოდ პროგრამის შედეგად, საწარმოს გაფართოების კომპონენტში შემავალი ბენეფიციარების მონაცემები დაკორექტირდა შესაბამისად, მათ მიერ, პროგრამის ფარგლებში შექმნილი მშპ-ის გამოსათვლელად. კორექტირებული მონაცემები უჩვენებს 164 მილიონ ლარზე მეტ შექმნილ მშპ-ს, სადაც 54% შექმნილია არსებული საწარმოების გაფართოების, ხოლო 46% - სტარტაპების მიერ.

მართალია, პროგრამის ფარგლებში შექმნილი მშპ-ის წილი, ქვეყნის მთლიან მაჩვენებელთან შედარებით, მცირეა, მაგრამ მთლიანობაში, ის მზარდია. უნდა ითქვას, რომ ეს ზრდა მხოლოდ პროექტის ფარგლებში გაცემული სუბსიდირების შედეგი არ არის. როგორც რეგრესული ანალიზი გვიჩვენებს, მშპ-ის შექმნა დამოკიდებულია სხვადასხვა ფაქტორზე და განყენებულად, მხოლოდ სუბსიდია ვერ იმოქმედებს მნიშვნელოვნად ეკონომიკაზე, თუ სხვა ეკონომიკურ მაჩვენებლებსაც არ შეაქვთ გარკვეული წვლილი სოციალური კეთილდღეობის ზრდაში.

ლიტერატურა

1. დიალოგი „მცირე და საშუალო მეწარმეობის პოლიტიკაზე“ აღმოსავლეთ პარტნიორობის მრავალმხრივი ფორმატის ფარგლებში (Dialogue on «SME Policy» with regard to the multilateral framework of the Eastern Partnership) ევროკომისია, 2010
2. 2018 Annual Report Enterprise Georgia
3. <http://www.enterprisegeorgia.gov.ge/ka/საჯარო-ინფორმაცია/წლიური-ანგარიშები>
4. „პროგრამის „აწარმოე საქართველოში“ ინდუსტრიული ნაწილის, ტექნიკური მხარდაჭერის და ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის კომპონენტების შედეგების შეფასება“, შპს „ბიძო“ 2018წ
5. საქართველოს მცირე და საშუალო მეწარმეობის განვითარების სტრატეგია 2016-2020 წლებისთვის
6. <http://www.economy.ge/?page=ecopolitic&s=45>